

Dia del Seminari 2016: «Enviats a reconciliar»

L'ajuda més preuada que podem fer al Seminari és amb la nostra pregària «demanant a l'amo dels sembrats que enviï més treballadors». La pregària silent de tantes persones, sovint malaltes, i de tantes comunitats és el suport més valuós tant als formadors com als seminaristes. En aquest Dia del Seminari, oferim la nostra pregària pels preveres, per a fer-los instruments de la misericòrdia de Déu en enviar-los a reconciliar, posant a les seves mans la gràcia del perdó.

La Comissió Episcopal de Seminaris i Universitats ha editat uns materials adreçats a infants, joves i adults (www.conferenciaepiscopal.es/dia-del-seminario-2016), per a celebrar el Dia del Seminari que, en aquest Any de la Misericòrdia, porta per lema, «Enviats a reconciliar». Aquest any la celebració s'avança al 13 de març perquè no coincideixi amb el diumenge de Rams, que és el diumenge següent.

EN PRIMERA PERSONA

Com viure l'Any de la Misericòrdia al Seminari?

Viure l'Any de la Misericòrdia no és gens fàcil. Sobretot si es vol portar a la pràctica tot el que diu la butlla *Misericordiae vultus*. El Seminari, com a comunitat, és un lloc propici per a poder viure i experimentar algunes de les obres de misericòrdia clàssiques. És una manera de concretar tota la teoria que estem rebent des del moment en què es va iniciar l'any jubilar. No sols aprenem el que hem de fer, sinó que ho portem a la pràctica.

El Seminari és un lloc privilegiat on la misericòrdia es fa present cada dia. A vegades pensem que la misericòrdia s'ha de concretar en grans gestos. Res més lluny de la realitat. La misericòrdia es fa present quan ajudem un germà que té dificultats per aprendre una lliçó concreta de grec. O quan veiem un altre germà que no fa el que hauria de fer i l'hem de corregir, o ens han de corregir a nosaltres, i la fem present també, perquè no dir-ho, quan han de suportar amb paciència els nostres defectes.

Victor Mosquera Ramos,
seminarista de l'arxidiòcesi de Sè curs

Dedicació de la nova església parroquial de Bonavista

Aquest proper dissabte, dia 19 de març, solemnitat de Sant Josep, el Sr. Arquebisbe, Mons. Jaume Pujol, presidirà la celebració de dedicació de l'església parroquial de Bonavista, que a partir d'ara tindrà l'advocació de santa Maria Assumpta. Tothom és convidat a participar-hi i a unir-s'hi en la pregària.

Que santa Maria sigui protectora i intercessora per a tots els qui celebraran la fe en el nou temple parroquial.

Lectura del llibre d'Isaïes (43, 16-21)

El Senyor, el qui obrí enmig del mar un camí, una ruta enmig de l'aigua impetuosa, el qui féu sortir per a la batalla carros i cavalls, guerrers valents i fornits i tots caigueren, no s'aixecaren mai més, s'apagaren com un ble consumit, ara diu això: «No recordeu més els temps passats, no penseu més en les coses antigues; estic a punt de fer una cosa nova que ja comença a néixer, no us n'adoneu? Pel desert faré que hi passi un camí, que corrin rius per la solitud, els animals feréstecs, xacals i estruços em glorificaran en veure que poso aigua en el desert, que abunden els rius en la solitud perquè begui el meu poble, que jo m'he escollit. Aquest poble que m'he configurat proclamarà la meua lloança.»

Salm responsorial [SI 125,1-6 (R.: 3)]

Quan el Senyor renovà la vida de Sió ho creïem un somni; la nostra boca s'omplí d'alegria, de crits i de rialles.

R. És magnífic el que el Senyor fa a favor nostre, amb quin goig ho celebrem!

Els altres pobles es deien: «És magnífic el que el Senyor fa a favor d'ells.» És magnífic el que el Senyor fa a favor nostre, amb quin goig ho celebrem! **R.**

Renoveu la nostra vida, Senyor. Com l'aigua renova l'estepa del Nègueb. Els qui sembraven amb llàgrimes als ulls, criden de goig a la sega. **R.**

Sortien a sembrar tot plorant, emportant-se la llavor; i tornaran cantant d'alegria, duent a coll les seves garbes. **R.**

Mirada endins Mn. Raimon Mateu de la Casa, diaca

I vós, què hi dieu?

Jesús també ens ho pregunta a nosaltres. I què responc? Condemno? Perdono? Ho deixo córrer? Els acusadors no van saber respondre a la pregunta: «Qui no tingui cap pecat que comenci a tirar pedres.» I sovint se'ns presenten situacions en les quals hem de decidir i no tenim en compte la nostra pròpia vida. Ens cal fer un exercici d'autocrítica constant per a no condemnar injustament aquelles persones que poden haver actuat malament per motius diversos. A nosaltres no ens pertoca jutjar però cal que, en el dia a dia, ajudem els qui ens envolten a no defallir de fer el bé i rebutjar el mal. El Senyor ens demana ser consellers misericordiosos en bé dels nostres germans.

Pregària: Senyor Jesús, ajudeu-nos a tenir uns ulls atents i un cor bondadós.

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Filipis (3, 8-14)

Germans, tots els avantatges que jo pogués tenir els considero desavantatjosos comparats amb el valor que té poder conèixer Jesucrist, el meu Senyor. Per ell m'he vingut a perdre tot avantatge i a considerar-lo escòria a canvi de guanyar Crist i veure'm incorporat a ell. Ni tan sols sóc just gràcies a una justícia meua guanyada perquè he observat la Llei, sinó gràcies a aquella justícia que Déu dóna als creients. El meu desig és conèixer Crist i experimentar el poder de la seva resurrecció, compartir la seva passió i configurar-me a la seva mort, per poder arribar finalment a ressuscitar d'entre els morts. No vull pas dir amb això que ja he obtingut aquella plenitud que busco; corro amb l'esperança d'apoderar-me'n; puc fer-ho, ja que Jesucrist s'apoderà de mi. Germans, no m'imagino pas haver-me'n apoderat; el que faig és oblidar-me dels avantatges que he deixat enrere i llançar-me tot jo cap allò que tinc al davant; corro cap a la meta per guanyar el premi de la cursa que Déu ha convocat allà dalt en Jesucrist.

Lectura de l'evangeli segons sant Joan (8, 1-11)

En aquell temps, Jesús se n'anà a la muntanya de les Oliveres i l'endemà de bon matí es presentà de nou al temple. Tothom acudia al seu entorn, i ell, assegut, els ensenyava. Els mestres de la Llei i els fariseus li portaren una dona que havia estat sorpresa cometent adulteri. La posaren al mig i li digueren: «Mestre, aquesta dona ha estat sorpresa en el moment de cometre adulteri. Moisès en la Llei ens ordenà d'apedregar-les, aquestes dones. I vós, què hi dieu?» Li feien aquesta pregunta insidiosament, buscant un pretext per acusar-lo. Però Jesús s'ajupí i s'entretenia dibuixant a terra amb el dit. Ells continuaren insistint amb la seva pregunta. Llavors Jesús alçà el cap i els digué: «Aquell de vosaltres que no tingui cap pecat que comenci a tirar pedres.» Després s'ajupí i continuà dibuixant a terra. Ells, quan van sentir això, s'anaren retirant l'un darrere l'altre, començant pels més vells. Jesús es quedà sol, i la dona era allà al mig. Jesús alçà el cap i digué a la dona: «On són? Ningú no t'ha condemnat?» Ella contestà: «Ningú, Senyor.» Jesús digué: «Tampoc jo et condemno. Vés-te'n, i d'ara endavant no pequis més.»

full dominical

..... als 4 vents

La importància de la classe de religió a l'escola

A vui em dirigeixo especialment a vosaltres, pares i mares de família que teniu fills en edat escolar. A finals d'aquest mes s'inicia a Catalunya la preinscripció dels alumnes per al proper curs escolar 2016-2017. És el moment que els pares heu d'escollir per als vostres fills el centre educatiu que desitgeu —o el que l'administració educativa us permeti—, i també decidir, entre altres coses, si voleu que els vostres fills rebin o no la classe de religió catòlica. Són dues decisions molt importants per a la vida dels vostres fills.

Aquesta matèria els ajuda a aconseguir una harmonia vital entre fe i cultura

A més de cinquanta anys del Concili Vaticà II, aquestes paraules continuen sent de gran actualitat; l'Església us diu: «Recorda als pares la greu obligació que recau damunt seu de fer tot el possible i àdhuc d'exigir-lo perquè llurs fills» puguin rebre una educació moral i religiosa, i d'aquesta manera, «progressin en una formació cristiana dinàmicament harmonitzada amb la profana». A més, «l'Església lloa aquelles autoritats i societats civils que, tenint en compte el pluralisme de la societat moderna i respectant la deguda llibertat religiosa, ajuden les famílies perquè l'educació dels fills pugui estar assegurada en totes les escoles d'acord amb els principis morals i religiosos propis de les famílies» (*Declaració sobre l'educació cristiana*, 1965.10.28, n. 7).

Perquè es pugui donar aquesta educació que desitgen els pares, és imprescindible l'ensenyament de la religió a l'escola, que és una exigència de la concepció antropològica

oberta a la dimensió transcendent de l'ésser humà: és un aspecte del dret a l'educació. Sense aquesta matèria, els alumnes estan privats d'un element essencial per a la seva formació, que els ajuda a aconseguir una harmonia vital entre fe i cultura. La formació moral i l'educació religiosa també afavoreixen el desenvolupament de la responsabilitat personal i social i constitueixen una contribució rellevant al bé comú de la societat.

L'ensenyament escolar de la religió és diferent i complementària a la catequesi de la parròquia i a altres activitats, com l'educació cristiana familiar. A més del diferent àmbit on cadascuna és impartida, són diferents les finalitats: la catequesi es proposa promoure l'adhesió personal a Crist; l'ensenyament escolar de la religió transmet als alumnes els coneixements sobre la identitat del cristianisme i de la vida cristiana.

+ Jaume Pujol

† Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Enfoca el codi QR i accedeix al vídeo «Als Quatre Vents»

DESTAQUEM... (p.5)

Dia del Seminari 2016: «Enviats a reconciliar»
Com viure la misericòrdia al Seminari?

Dedicació de la nova església parroquial de Bonavista
Dissabte, dia 19 de març, a les 12.00 h.

CONCRECIIONS DE LA MISERICÒRDIA
EN ÈPOCA DELS PARES DE L'ESGLÉSIA

Com ja hem vist anteriorment, l'Església antiga vivia molt intensament la dimensió de la misericòrdia. A partir de la consciència de la fragilitat pròpia els cristians aprofundien en la immensitat del do de Déu i en la configuració necessària amb Jesucrist, icona de l'amor misericordiós del Pare. Aquesta identificació profunda, per tant, demanava una concreció externa davant tantes situacions humanes marcades per la ferida i el dolor. Vegem-ne, avui, un parell d'exemples:

L'almoïna per a subvenir les necessitats dels més pobres

Les Esglésies antigues van organitzar un sistema caritatiu desconegut fins aleshores, que es basava en l'administració de les almoïnes dels fidels. Això, al costat de la caritat dels particulars, mirava de respondre a la precarietat extrema dels pobres del moment i particularment dels malalts que no podien treballar. Encara més, les pestes i calamitats naturals aguditzaven aquestes situacions.

Cebrià, bisbe de Cartago, en ocasió d'una gran pesta a la ciutat cap a l'any 240, va escriure una obra crucial sobre el sentit espiritual i pràctic de l'almoïna. El resultat fou l'organització d'una caixa comuna i la recollida de 100.000 sestercis. I Corneli de Roma ens fa saber que la comunitat cristiana de la ciutat alimentava 1.500 vídues i orfes cap a l'any 260.

La cura dels presoners i els condemnats a treballs forçats

La presó no era mai una condemna sinó només el lloc de detenció previ al judici. No s'acostumava a alimentar els

presoners, cosa que provocava greus dificultats i fins i tot la mort a aquells que no tenien qui els assistís. La comunitat cristiana, per tant, mirava de subvenir aquestes mancances de tots, alhora que intentava aconseguir l'alliberament d'alguns dels seus membres.

Les condemnes a treballs forçats a les mines eren una mort anunciada per la duresa de la situació. Trobem un testimoni sorprenent en el que se'ns explica de la vida de sant Pacomi (s. IV). Quan no tenia fe, el jove Pacomi s'allistà a l'exèrcit romà, i tot conduint un grup de condemnats a les mines presencià un fet que el va transformar. Un vespre va veure que un grup d'homes s'acostava als presoners per assistir-los amb aliments i roba. Preguntà de qui es tractava i li respongueren que eren cristians «que practiquen misericòrdia no sols envers els forasters, sinó amb tots els homes». «Són uns homes que porten el nom de Crist, fill únic de Déu, i que fan tota mena de bones obres envers tothom, i esperen en aquell qui va crear el cel, la terra i nosaltres, els homes.» Aleshores el cor del jove soldat s'abrandà de temor de Déu i de joia i va fer aquesta bella pregària: «Déu creador de cel i terra, si poses la teva mirada sobre la meua pobresa —jo que encara no et conec com a Déu únic i veritable— i em deslliures d'aquesta aflicció, em posaré al servei del teu voler tots els dies de la meua vida i estimaré tots els homes i els serviré segons el teu manament.»

en un minut

—**Poblet.** Amb una gran solemnitat el dissabte dia 27 de febrer es va celebrar, a l'església del Monestir de Santa Maria de Poblet, la benedicció abacial de fra Octavi Vilà Mayo, abat de Poblet, conferida per fra Mauro-Giuseppe Lepori, abat general de l'Orde Cistercenc. «L'eix del paper de l'abat, com el primer dels monjos en el deure, és el servei i la caritat, servei fet amb amor i caritat mostrada en el servei. [...] El servei de l'abat demana, doncs, una sol·licitud extrema, enginy i traça, i tot això centrat en l'amor als germans, imatge de Crist, i al lloc que han de

ser el guió i l'escenari de l'actuació de l'abat. Un servei que és fruit de l'amor», va dir el pare abat en la seva al·locució final.

La celebració va comptar amb la presència del Sr. Arquebisbe, Mons. Jaume Pujol, i de nombrosos bisbes de les diòcesis amb seu a Catalunya, com també abats, provincials de diferents congregacions, abadesses, religiosos i religioses i preveres. També van ser nombroses les autoritats civils que hi van assistir, tant del territori com representants del govern de la Generalitat.

Tant l'homília com l'al·locució final es poden llegir al web www.poblet.cat (Secció «Vida espiritual»).

—**Tarragonès Llevant.** Més d'un centenar de persones d'aquest arxiprestat han participat el darrer cap de setmana de febrer a la romeria anual a Montserrat. Un dels aspectes a destacar és la bona resposta dels nois i noies dels grups de postcomunió i postconfirmació de les parròquies participants. Entre les activitats programades al voltant de l'Any Sant de la Misericòrdia, hi va haver una celebració penitencial, una vetlla de pregària al cambril de la Mare de Déu, una excursió a la Santa Cova per als més joves a més de la participació en els actes propis del Santuari.

—**Reconeixement.** La Fundació Sant Joaquim i Santa Anna - Club Vaixell de Tarragona, que treballa amb persones amb discapacitat psíquica dins l'àmbit del lleure, va rebre, el dia 23 de febrer, el Diploma al Mèrit Cívic de l'Ajuntament de Tarragona. La Fundació Sant Joaquim i Santa Anna és una entitat fundada per Mn. Joan Tomàs i Bartolí l'any 1965, que neix com a Fundació de l'Arquebisbat de Tarragona l'any 1990. En l'acte, que va comptar amb l'assistència del Sr. Arquebisbe, també es va reconèixer la important tasca d'altres entitats com La Muntanyeta o el taller ocupacional Topromi.

Litúrgia
de la setmana**Cicle C / Litúrgia de les Hores: Setmana I**

Diumenge, 13: Diumenge V de Quaresma [Is 43, 16-21; Salm 125, 1-2ab.2cd-3.4-5.6; Fl 3,8-14; Jn 8, 1-11; *o bé es poden llegir les lectures del cicle A:* Ez 37,12-14; Salm 129, 1-2.3-4.5-6.7-8; Rm 8, 8-11; Jn 11, 1-45, *o bé més breu:* 11, 3-7.17.20-27.33b-45 (LE/LH pròpies)] *Aniversari de l'elecció del Papa Francesc* (2013)

Dilluns, 14: [Dn 13, 1-9.15-17.19-30.33-62 (*o bé més breu:* 13, 41c-62); Salm 22, 1-3 a.3b-4.5.6; Jn 8, 12-20] *Santa Matilde*

Dimarts, 15: [Nm 21, 4-9; Salm 101, 2-3.16-18.19-21; Jn 8, 21-30] *Santa Luïsa de Marillac, religiosa*

Dimecres, 16: [Dn 3, 14-20.91-92.95; Salm: Dn 3, 52.53.54.55.56; Jn 8, 31-42] *Sant Heribert*

Dijous, 17: [Gn 17, 3-9; Salm 104, 4-5.6-7.8-9; Jn 8, 51-59] *Sant Patrici, bisbe* (Comm.)

Divendres, 18: [Jr 20, 10-13; Salm 17, 2-3a.3bc-4.5-6.7; Jn 10,31-42] *Sant Ciril de Jerusalem, bisbe* (Comm.). Dia d'abstinència. I vespres de la solemnitat de Sant Josep, espòs de la Verge Maria

Dissabte, 19: Sant Josep, espòs de la Verge Maria (Sol) [2Sa 7, 4-5a.12-14a.16; Salm 88, 2-3.4-5.27 i 29; Rm 4, 13.16-18.22; Mt 1, 16.18-21.24a; *o bé:* Lc 2, 41-51a (LE/LH pròpies)]

Diumenge, 20: Diumenge de Rams. La Passió del Senyor [Abans de la processó: Lc 19, 28-40. *Missa del diumenge:* Is 50, 4-7; Salm 21, 8-9.17-18a.19-20.23-24; Fl 2, 6-11; Lc 22, 14-23, 56, *o bé més breu:* 23, 1-49 (LE/LH pròpies)]

proposta

La pel·lícula «Poveda», al cinema

El divendres, dia 4 de març, es va estrenar aquesta pel·lícula sobre la vida de sant Pedro Poveda (1874-1936) als cinemes Yelmo del Parc Central de Tarragona. La pel·lícula, dirigida per Pablo Moreno —director d'altres films com «Un Dios prohibido», narra la història d'aquest prevere, canonitzat pel papa sant Joan Pau II, tenaç i innovador que va obrir nous camins en el camp educatiu i en la defensa dels drets de les dones a l'Espanya de principis del segle XX. Fundador de la Institució Teresaiana, va ser reconegut per la UNESCO com a «Pedagog i Humanista» i va ser canonitzat pel papa sant Joan Pau II.

Més informació: www.povedalapellicula.com

2016

agenda

14 de març

—**Dedicació de l'altar de l'Església de Natzaret de Tarragona.** El Sr. Arquebisbe presidirà aquesta celebració, a les 19.00 h, amb motiu del 75è aniversari de la benedicció del Sant Crist a La Sang (1940-2015).

16 de març

—**Inauguració de l'exposició «Imatges de la Setmana Santa tarragonina: miniatures, cartells i postals»,** a la sala d'actes del Museu Bíblic Tarraconense, a les 19.00 h. Aquesta mostra, de les col·leccions d'Andreu Ximenis i de Josep M. Brull, es podrà visitar fins al dia 3 d'abril en el següent horari: de dilluns a dijous, de 10.00 a 13.00 h i de 17.00 a 19.00 h. El Divendres Sant i el cap de setmana del 2 i 3 d'abril, de 10.00 a 13.00 h. L'entrada és gratuïta.

A l'acte, presidit pel Sr. Arquebisbe, també es presentarà la maqueta del pas del Sant Sepulcre, propietat de Lluís Amenós i Jordi Amenós, i els nous diorames de la *Passio Christi*, obra de Jordi Ll. Rovira Canyelles. Més informació al web del Museu Bíblic: <http://museu.biblic.arqtgn.cat>.

—**Conferència «Com viure l'Any de la Misericòrdia»** a càrrec de Mn. Josep Mateu, missioner de la Misericòrdia. Tindrà lloc a l'abadia de la Parròquia de Sant Miquel Arcàngel de Mont-roig del Camp, a les 20.00 h.

17 de març

—**Conferència «La Misericòrdia en l'art»** a càrrec de la Dra. Rosa Ribas, secretària i professora de la Facultat Antoni Gaudí d'Història de l'Església, Arqueologia i Arts Cristianes. Al Centre Tarraconense El Seminari, a les 19.00 h. Organitza l'Institut Superior de Ciències Religioses Sant Fructuós (INSAF).

—**Trobada informativa sobre el Curs Alpha** adreçada a tots aquells equips que s'estan organitzant a les parròquies i també per a totes aquelles persones interessades. Tindrà lloc a la Casa dels Concilis, a les 19.30 h. Organitzen la Delegació diocesana de pastoral de joventut i la Delegació diocesana d'apostolat seglar.

—**Conferència «La família: l'opció cristiana enmig de la pluralitat de models»,** a càrrec de Mn. Josep Masdéu, delegat diocesà per a la pastoral familiar, i responsables i voluntaris dels Cursos de Preparació al Matrimoni, del projecte Llar Natalis i del projecte Raquel. Es farà a la sala d'actes de la Residència Santa Teresa de Valls (c/ Santa Teresa, 4), a les 20.30 h. Organitzen les parròquies de Sant Joan Baptista i del Lledó de Valls.

21 i 22 de març

—**Convivència d'escolans a partir de 1r d'ESO,** al Santuari de la Mare de Déu de Loreto. Inscripcions abans del dia 16 de març a la vostra parròquia. Per a més informació: pastoralvocacional@arqtgn.cat o trucant al tel. 639 442 033 (Mn. Josep Mateu). Organitza el Secretariat diocesà de vocacions.

art

Imatges dels nostres sants. Sant Fructuós

Una de les representacions més commovedores del martiri de sant Fructuós, esdevingut el 21 de gener de l'any 259 a l'amfiteatre de Tarragona, es conserva al Museu Diocesà de Tarragona i és una pintura a l'oli sobre tela atribuïda a Josep Juncosa (segle XVII). Es tracta d'un esbós, resolt amb traços ràpids, on destaquen la mirada del màrtir cap al cel i les mans aixecades, tot seguint el text de la *Passio Fructuosi* que relata com el sant, enmig del patiment sofert a la foguera, es va agenollar i amb les mans esteses pregava Déu segur de la resurrecció.

Sofia Mata de la Cruz,
directora del Museu Diocesà de Tarragona

quaresma

El dejuni segons papa Francesc

El Sant Pare, a part de les quinze accions de caritat que vam publicar la setmana passada, també ens proposa diverses actituds en què es pot traduir el sentit del dejuni quaresmal.

- Dejunar de paraules que fereixen i transmetre paraules bondadoses.
- Dejunar de desencís i omplir-se d'agraïment.
- Dejunar de l'enuig i omplir-se de mansuetud i paciència.
- Dejunar de pessimisme i omplir-se d'esperança i optimisme.
- Dejunar de preocupacions i omplir-se de confiança en Déu.
- Dejunar de queixes i omplir-se de les coses senzilles de la vida.
- Dejunar de pressions i omplir-se de pregària.
- Dejunar de tristeses i amargures i omplir-se de l'alegria del cor.
- Dejunar d'egoisme i omplir-se de compassió per als altres.
- Dejunar de manca de perdó i omplir-se d'actituds de reconciliació.
- Dejunar de paraules i omplir-se de silenci per escoltar els altres.

MISSIONER DE LA MISERICÒRDIA

El P. Pere Cardona Bueno, caputxí i delegat diocesà per a la vida consagrada, també ha estat nomenat missioner de la Misericòrdia pel papa Francesc, un encàrrec que el Sant Pare ha conferit a preveres i religiosos d'arreu del món per a anunciar l'alegria del perdó i l'amor de Déu. Precisament en l'audiència general del mes de febrer a Roma amb tots aquells que han rebut aquest encàrrec, el pontífex va posar com a exemples dos confessors caputxins —«dos sants ministres del perdó de Déu» va dir—: sant Leopold Mandić i sant Pius de Pietretcina.

LES OBRES DE MISERICÒRDIA (XV)

Obres espirituals

Les obres de misericòrdia són catorze: set corporals i set espirituals. Mentre les corporals les trobem gairebé en la seva totalitat en el judici final narrat per l'evangelista Mateu, les espirituals són tretes de textos de la Paraula de Déu i d'actituds i ensenyaments de Jesucrist mateix.

7. Pregar Déu pels vius i difunts. L'Església és la comunitat dels sants, és una comunitat en què preguem els uns pels altres. Déu ha volgut vincular la seva gràcia a la pregària dels fills, una pregària fidel i obstinada, plena de confiança perquè Déu és el nostre Pare. Cal pregar també pels difunts, és la manera més preciosa d'estimar-los com a signe que no els hem oblidat i demanar a Déu perdó per aquells pecats que potser van cometre i dels quals no van demanar perdó aquí a la terra. L'Església sempre ha lloat la caritat que es fa en sufragi dels difunts, principalment en la celebració de l'eucaristia.

